

mladý svět

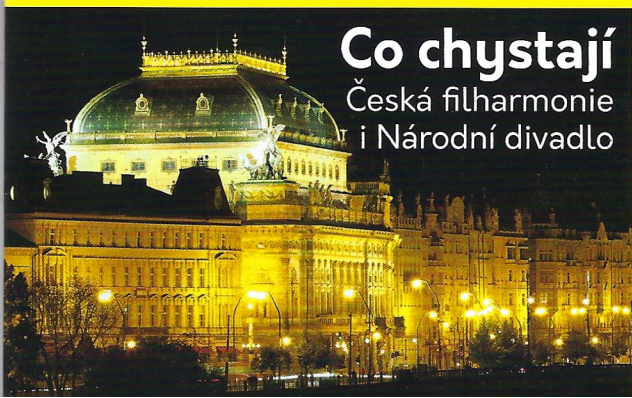
Jaký byl?

Jak ho hrát?

A jak
poslouchat?

Smetana 200

Speciál k 200. výročí narození Bedřicha Smetany

Co chystají

Česká filharmonie
i Národní divadlo

Hurvínek
prodává nevěstu

1/2024 * 29. 2. 2024 * 49 Kč

9

PO STOPÁCH BEDŘICHA SMETANY

Desetkrát po stopách hudebního génia

text: Judita Matyášová

První vážný vztah, lidové zvyky z Plzeňska i malebná krajina v okolí zámku Loučeň. To vše inspirovalo světoznámého skladatele Bedřicha Smetanu. Připravili jsme pro vás přehled 10 míst, která jsou spjatá s životem a dílem hudebního génia. Vydáme se do Plzně, kde Smetana muzicíroval v měšťanských rodinách, a zjistíte, proč závěr život strávil v myslivně v Jabkenicích. A dozvíte se, jak na jednotlivých místech slaví letošní výročí.

1. Litomyšl ▲

Bedřich Smetana se narodil v Litomyšli 2. března 1824. Otec František Smetana byl hraběcím sládkem v zámeckém pivovaru. Rodina zde bydlela pouze rok, pak se odstěhovali na náměstí do domu čp. 61. V bývalém zámeckém pivovaru se nachází Smetanův rodný byt, který bude letos po rekonstrukci otevřen pro veřejnost. Jednotlivá místa, spjatá s životem slavného rodáka v Litomyšli, jsou označena kovovou destičkou s číslem na chodníku. Podrobnější informace o lokalitách najdete na webu Litomyšlský architektonický manuál, více o letošních plánech města se pak dozvíte na našich následujících stranách.

2. Jindřichův Hradec ▼

Rodina Bedřicha Smetany se v létě 1831 přestěhovala do Jindřichova Hradce, kde se jeho otec stal nájemcem panského pivovaru. Začínající muzikant studoval hlavní školu, která sídlila v dnešní hlavní budově Muzea Jindřichohradecka. V roce 1833 ho přijali na gymnázium v ulici Komenského. V Jindřichově Hradci se učil hrát na klavír a hudební teorii. Když bylo Bedřichovi deset let, tak mu při hře s kamarády explodovala láhev plná střelného prachu přímo do obličeje. Zranění zdeformovalo jeho tvář, a zřejmě mělo také vliv na zdravotní problémy, které měl v dospělosti. Ač Bedřich Smetana strávil v Jindřichově Hradci jen pár let, místní si slavného skladatele stále připomínají. Letos Muzeum Jindřichohradecka chystá výstavu, která bude přístupná od 1. května do 30. září v bývalém minoritském klášteře. Na výstavě uvidíte například výroční zprávu zdejšího gymnázia nebo dokumenty týkající se pobytu rodiny v Jindřichově Hradci.

3. Růžkovy Lhotice

Dalším místem, kam se Smetanovi přestěhovali, byla obec Růžkovy Lhotice na Benešovsku. Původně středověkou tvrz přestavěnou na barokně-klasicistní zámek koupil Smetanův otec v roce 1835. Mladý Bedřich měl pokoj v prvním patře s výhledem do zahrady. Roku 1844 musela rodina zámek prodat. Na počest slavného skladatele je zde busta od Otakara Španiela na jižním průčelí zámku. V 80. letech minulého století byl zámek zrekonstruován do současné podoby. Uvnitř je stálá expozice Kraj tónů, připomínající hudební osobnosti Podblanicka a pobyt Bedřicha Smetany. Letošní smetanovské výročí připomene výstava Hudební krajinou. Od 2. dubna do 28. října návštěvníci výstavy uvidí kolekci uměleckých fotografií míst na Podblanicku, která inspirovala nejen Bedřicha Smetanu, ale také Antonína Dvořáka nebo Gustava Mahlera.

4. Praha

Mladého Bedřicha sice rodiče podporovali, aby se věnoval hudbě, jenže nejdříve musel dostudovat. Na pražskou konzervatoř už nastoupit nemohl, protože byl pro přijetí příliš starý. Přijali ho ale na Akademické gymnázium ve Štěpánské ulici. Ve volných chvílích ho soukromě vyučoval hudební pedagog Josef Proksch. Ve 40. letech se Bedřich přestěhoval do Plzně, kde potkal svou budoucí ženu Kateřinu Kolářovou. V roce 1849 měli svatbu v kostele svatého Štěpána poblíž Václavského náměstí v Praze. Manželé bydleli v nárožním domě Vodičkovy a V jámě. S finanční podporou rodičů a známých mohl Bedřich otevřít hudební ústav (klavírní školu) na Staroměstském náměstí čp. 548, kde je pamětní deska na počest slavného skladatele. Další pamětní místo je na Národním hřbitově na Vyšehradě, kde najdete Smetanův hrob. Hlavním místem, kde se dozvíte nejrozsáhlejší zajímavosti ze života skladatele, je Muzeum Bedřicha Smetany poblíž Karlova mostu. Více najdete v samostatném článku.

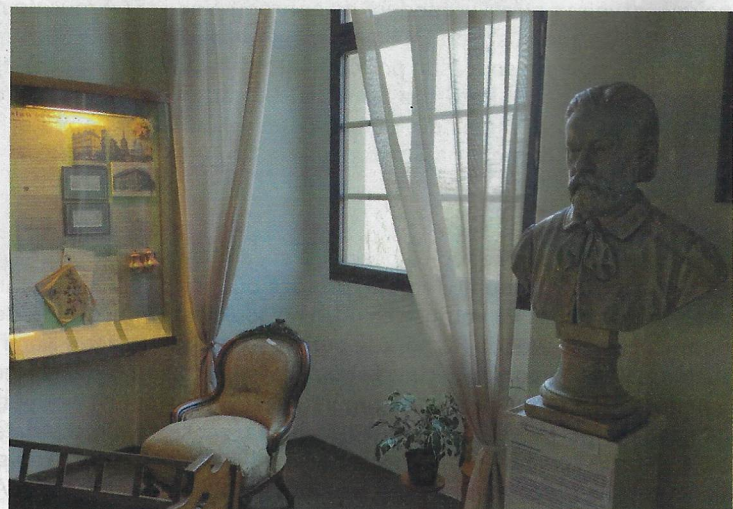
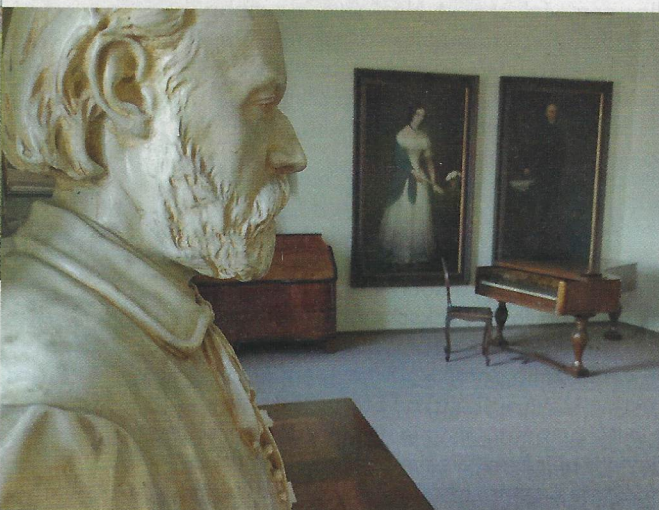

5. Plzeň

Dospívající Bedřich měl na gymnáziu v Praze problémy. Místo toho, aby se věnoval studentským povinnostem, tak ho lákalo muzicírování. Nezbedného studenta si vzal na starost jeho bratranec – profesor Josef František Smetana, který učil na gymnáziu v Plzni (v budově sídlí Studijní vědecká knihovna Plzeňského kraje). V prvním roce studií se Bedřichův prospěch výrazně zlepšil. Brzy se také zapojil do kulturního života, a zvali ho na domácí koncerty do měšťanských rodin. Dařilo se mu i v osobním životě: přestěhoval se do rodiny inspektora Karla Koláře. Zamiloval se do jeho dcery Kateřiny. V roce 1843 se sblížili, a o šest let později se vzali v Praze. Letošní výročí si milovníci Smetanovy hudby připomenou hned několikrát: Západočeské muzeum představí výstavu od 2. března do 1. září, která se bude podrobně věnovat pobytu Bedřicha Smetany v Plzni. Divadlo Josefa Kajetána Tyla letos uvede operu *Prodaná nevěsta*, kterou autor zasadil na Plzeňsko jako vzpomínku na své mládí. V průběhu oslav divadlo uvede osm Smetanových oper.

6. Benátky nad Jizerou

Dvacetiletý Bedřich Smetana dostal v roce 1844 zajímavou nabídku od hraběte Felixe Leopolda z Thun-Hohenstein, aby vyučoval jeho děti. Šlechtická rodina bydlela na zámku v Benátkách nad Jizerou, kam se za nimi Smetana přestěhoval. Na benáteckém zámku spával ve stejné komnatě jako kdysi slavný astronom Tycho Brahe. A při tom všem ještě pečlivě studoval hudební teorii. Podrobnosti o tříletém pobytu Bedřicha Smetana můžete zjistit v místním muzeu, kde je stálá výstava. V interiéru uvidíte původní nábytek a také sádrovou bustu, kterou vytvořil akademický sochař Josef Strachovský ještě za života Bedřicha Smetany. Letošní výročí si obyvatelé Benátek nad Jizerou připomenou tematickým programem Smetanovské muzejní noci, která se bude konat v květnu. Na podzim je v plánu koncert *Má vlast* v benátecké Záložně.

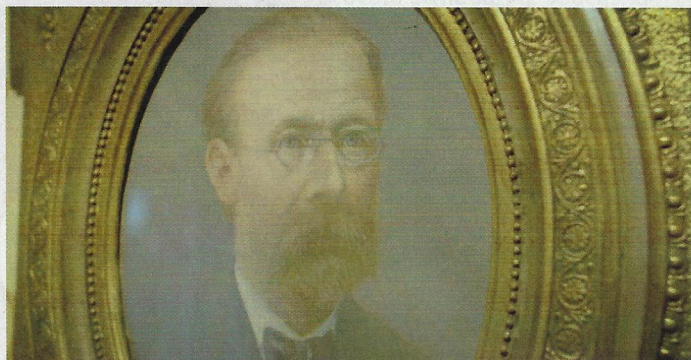
7. Bon Repos

Půvabný zámeček nedaleko Jabkenic patřil od roku 1816 šlechtické rodině Thun-Hohenstein, jejichž dceru Bedřich Smetana vyučoval. Součástí zámeckého areálu Bon Repos je takzvaný Nový Zámek, který vznikl propojením loveckého zámečku s budovou mnichů. Další část areálu Starý Zámek doplňuje ještě unikátní Čínský pavilon. Z původního vybavení zámku se nic nedochovalo, protože po druhé světové válce areál vydrancovala armáda. Až současný majitel provedl rozsáhlou rekonstrukci všech objektů a vdechl zámku původní krásu.

8. Obříství

Milovaná Bedřichova manželka zemřela v roce 1859. Po smrti Kateřiny odjel Smetana za svým bratrem Karlem, který se přiznal do rodiny Ferdinandů. Bratr ho seznámil se svou švagrovou Barborou (Betty) Ferdinandovou. Smetana se zamiloval do této osmnáctileté dívky a záhy ji požádal o ruku. Svatba se konala v roce 1860 v Obříství, kde začal s komponováním své Prodané nevěsty. Zajímavosti o pobytu slavného skladatele se můžete dozvědět v místním památníku, kde je originál notového zápisu známé Bettininy polky pro klavír, zkomponované pro milovanou druhou manželku nebo rodinné fotografie, včetně svatebního snímku. V památníku bude 18. května koncert, kde zazní úryvky z Prodané nevěsty, Dalibora, Libuše a Tajemství. Vystoupí sopranistka Ivana Veberová, nositelka Ceny Thálie a barytonista Richard Haan.

9. Jabkenice ◀ ▲

Poslední roky život trávil Bedřich Smetana u své dcery a zetě, knížecího nadlesního Josefa Schwarze v jabkenické myslivně na Mladoboleslavsku. Pobýval zde v letech 1874 až 1884. Právě zde vznikla většina Smetanových oper *Hubička*, *Tajemství*, *Čertova stěna*, klavírní cykly *Sny* a *České tance* a dokončil tu cyklus *Má vlast*. Myslivna byla součástí panství Thurn-Taxisů, kteří Bedřicha dlouhodobě podporovali. Dnes je v myslivně Památník Bedřicha Smetany – spravovaný Národním muzeem.

10. Loučeň ▶

Bedřich Smetana si během pobytu v Jabkenicích velmi oblíbil procházky okolní krajinou. A často také docházel do nedalekého zámku Loučeň, kde žili Thurn-Taxisové. Jeho největším příznivcem byl kníže Alexandr Thurn-Taxis. Právě pro něj napsal Smetana dvě dueta pro housle a piano „Z domoviny“. Společně hráli v hudebním salonu loučeňského zámku, kde je dodnes původní křídlo, na které hrál Bedřich Smetana. Během měsíce března se na Zámku Loučeň budou konat speciální prohlídky k letošnímu výročí, více nejen o nich se dozvíte na našich následujících stranách. *

Fotokredit: Benátky nad Jizerou – Jana Náhlovská a archiv města, Bon Repos – Gabriela Jarkovská, Jabkenice – Archiv Národního muzea, Jindřichův Hradec – Archiv Muzea Jindřichohradecka, Litomyšl – František Rezna, Loučeň – Zámek Loučeň, Obříství – Archiv Obecního úřadu v Obříství, Plzeň – Milan Říský, Studijní a vědecká knihovna Plzeňského kraje

PO STOPÁCH BEDŘICHA SMETANY

Loučeň láká v březnu na speciální smetanovské prohlídky

text: Kateřina Šrámková, foto: Zámek Loučeň, Koulier

I Zámek Loučeň se připojuje k oslavám 200. výročí narození Bedřicha Smetany a př této příležitosti se na něm budou v březnu konat speciální prohlídky. Zníť tady budou tóny z cyklu symfonických básní *Má vlast*, například *Vltava* nebo *Vyšehrad*, či opery *Prodaná nevěsta*. Na Loučeni tak navazují na odkaz rodiny Thurn-Taxisů, původních majitelů loučeňsko-dobrovického panství a významných mecenášů Bedřicha Smetany

V Jabkenicích, nedaleko Loučeň, strávil Smetana posledních téměř deset let svého života a knížecí myslivna se stala místem, kde během svého života pobýval a tvořil nejdéle, tedy od roku 1875 do 1884. Smetanový březen na Zámku Loučeň se uskuteční v období od 2. do 24. března. Tematické prohlídky budou vypsaný třikrát denně o víkendech. „S rodinou Thurn-Taxisů pojily Bedřicha Smetanu přátelské vztahy již před jabkenickým pobytem. Jeho největším příznivcem byl kníže Alexandr Thurn-Taxis, hudebně nadaný a společensky angažovaný nejstarší syn loučeňského knížete Hugo Maxmilána. Právě Alexandrovi věnoval v roce 1881 Smetana dvě dueta pro housle a piano *„Z domoviny“*; a dle dochovaných pramenů je také spolu hrávali v hudebním salonu loučeňského zámku.

Návštěvy skladatele na zámku pamatuje také dochované klavírní křídlo. To bude součástí tematických prohlídek věnovaných právě dílu a životu Bedřicha Smetany,“ uvádí Kateřina Šrámková, majitelka loučeňského zámku.

„Smetanový březen na našem zámku bude příležitostí poznat Smetanu jako gentlemana, společensky uznávaného umělce, milovníka přírody, lovu a také gurmána,“ plánuje pak Vratislav Zákoutský, kastelán zámku Loučeň. „I když je závěr Smetanova života poznamenán nemocemi, během života na zdejším panství byla vytvořena mistrovská díla. Výročí 200 let od narození je pro nás impulsem, abychom návštěvníkům umožnili nahlédnout do společnosti a prostředí, kde vznikaly největší díla klasické české hudby období romantismu,

a připomněli roli šlechtických kruhů jako mecenášů umění," dodává Vratislav Zákoutský.

Prohlídky během „Smetanového března“ přiblíží návštěvníkům dobu, kdy Smetana chodíval z jabkenické myslivny na loučeňský zámek hrát. Doplněny budou naživo interpretovanou hudbou Bedřicha Smetany v hudebním salonku v podání šikovných průvodců. Bedřich Smetana byl vyhlášeným pianistou a jeho komorní koncerty na zámku byly považovány za hudeb-

ní svátky. Návštěvníci se v doprovodu kostýmovaného průvodce podívají do společenských zámeckých komnat, seznámí se s místy, která měl Smetana na zdejší panství rád, a také si připomenou ta díla, která na panství vznikla. Při prohlídkách zazní také několik ukázek ze Smetanovy tvorby. Prohlídky jsou určeny nejen dospělým, ale také zvědavým dětem, které se chtějí s Mistrem a jeho tvorbou seznámit jiným způsobem než ve školních lavicích. Více informací včetně podrobného programu na www.zamekloucen.cz *

Ozdoby se Smetanou

Rovněž česká sklárna Koulier na Chrudimsku se již v tuto chvíli připravuje na oslavu výročí Bedřicha Smetany. A protože se jedná o sesterskou firmu Zámku Loučeň, ve výrobě jsou již nyní ručně vyráběné a foukané ozdoby s motivem tohoto velkého skladatele. Jejich výroba prochází poměrně náročným výrobním procesem, který trvá dva dny. Do české sklárny do vísky Oflenda lze přijet kdykoli během roku a podívat se na jejich výrobu. Je to úžasný zážitek a ukázka rukodělné práce českých sklářů, foukačů a malířů ozdob. Návštěvníci zde uvidí nejenom ozdoby k výročí, ale i řadu vánočních i nevánočních dekorací. *